

A photograph of a forest landscape. In the foreground, a path covered in brown pine needles leads through a line of large, moss-covered grey rocks. Tall, thin trees with dark trunks stand on either side. In the background, two people wearing bright yellow safety gear are visible on a slightly elevated area. The sky is overcast and grey.

Arkeologisk utredning i Lextorp

Arkeologisk utredning, steg 1
Lextorp 1:211
Trollhättan socken och kommun
Philip Blomqvist, Robin Eriksson
och Lea Hultman (praktikant)
Lödöse museum/Kulturförvaltningen
KU Arkeologisk rapport 2025:01

Arkeologisk utredning **i Lextorp**

Arkeologisk utredning
Lextorp 1:211
Trollhättan socken och kommun
Philip Blomqvist, Robin Eriksson
och Lea Hultman (praktikant)
KU Arkeologisk rapport 2025:01
Lödöse museum/Kulturförvaltningen

Författare Philip Blomqvist, Robin Eriksson och Lea Hultman (praktikant)

Grafisk form Gabriella Kalmar

Layout och teknisk redigering Astrid Lennblad

Omslagsbild Fotot visar en gårdesgård längs E45 som utgör aktiv fastighetsgräns. Foto taget av Astrid Lennblad.

Lödöse museum/Kulturförvaltningen

Museivägen 1

463 71 Lödöse

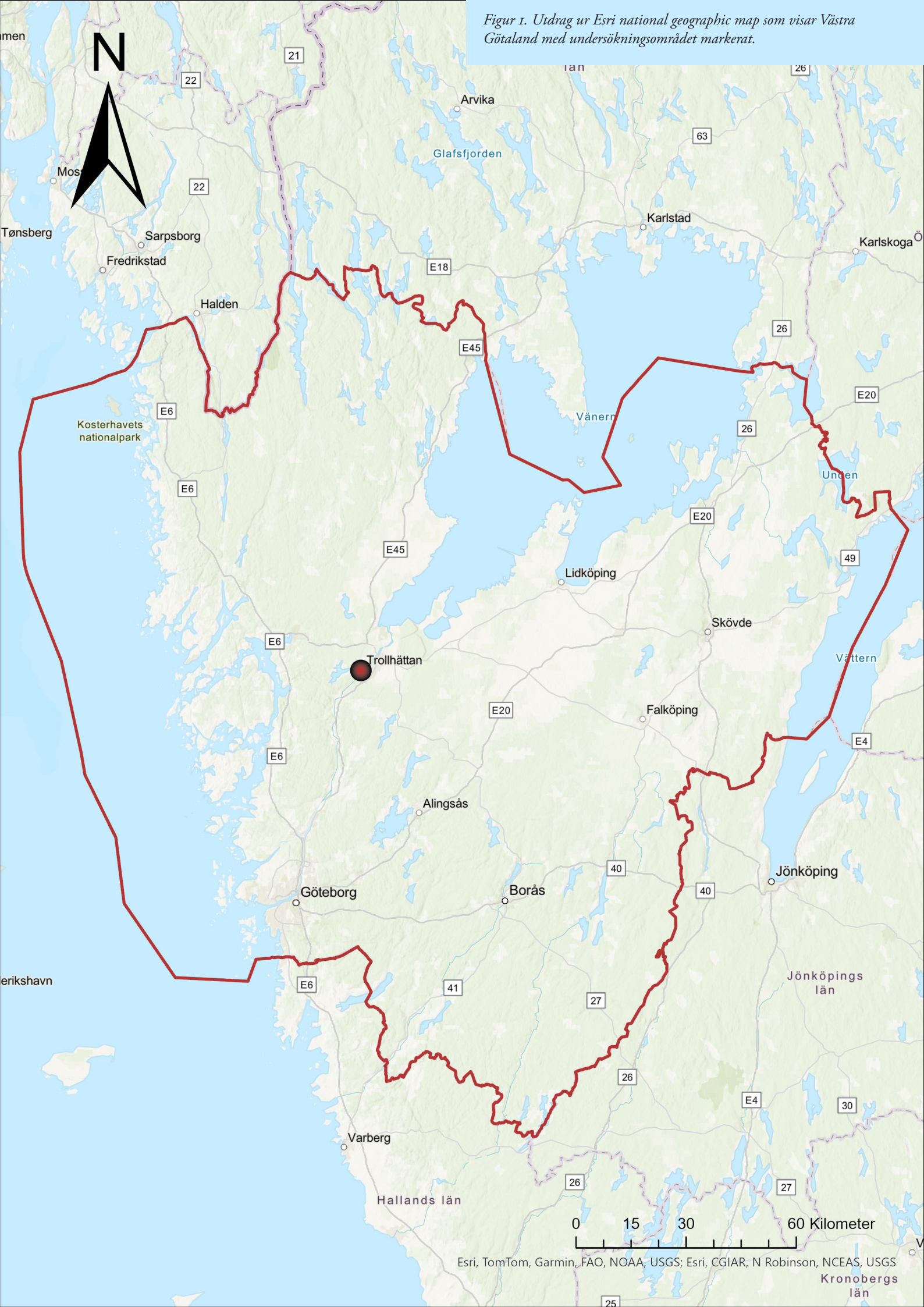
tel. 010-441 43 81

www.lodosemuseum.se

Innehåll

Sammanfattning	8
Inledning.....	8
Syfte och metod	8
Landskap och fornlämningar	8
Kart- och arkivstudie.....	10
Slutsats.....	14
Resultat	16
Kvalitetshöjande insats	16
Nyregistrerade lämningar	18
Avregistrerad lämning.....	22
Genomförande	22
Slutsats samt åtgärdsförslag.....	22
Referenser.....	22
Litteratur	22
Otryckta källor.....	22
Kartor från Lantmäteriets Historiska kartor.....	22
Tekniska och administrativa uppgifter	23
Bilagor.....	24

Figur 1. Utdrag ur Esri national geographic map som visar Västra Götaland med undersökningsområdet markerat.

Figur 2. Utdrag ur Esri national geographic map som visar Västra Götaland med undersökningsområdet markerat.

Sammanfattning

Utredningen resulterade i att i lägenhetsbebyggelse respektive i gårds-/bytomt kunde dokumenteras och nyregistreras. De nyregistrerade lämningarna har tilldelats lämningsnummer L2025:1175 respektive L2025:1176 i kulturmiljöregistret och utgörs båda av övriga kulturhistoriska lämningar.

En kvalitetshöjande insats gjordes på by-/gårdstomt L1966:8137 vars geometri, beskrivning och antikvarisk status (övrig kulturhistorisk lämning) uppdaterades i kulturmiljöregistret. En registrerad stensättning (L1964:8448), med antikvarisk status *Möjlig fornlämning*, avregistrerades från kulturmiljöregistret då inga spår efter en tydlig lämning kunde skönjas.

Inledning

Lödöse museum har på uppdrag av Länsstyrelsen i Västra Götalands län (431-47388-2024) genomfört en arkeologisk utredning med anledning av planerad exploatering inom fastigheten Lextorp 1:211 i Trollhättans kommun. Utredningen genomfördes den 4 och 12 februari 2025.

Philip Blomqvist har varit projekt- och fältarbetsledare, Astrid Lennblad och Lea Hultman (praktikant) medverkade i fält. Utredningen föregicks av en kart- och arkivstudie som företogs av Robin Eriksson vid kulturmiljöenheten, Kulturförvaltningen (VGR). Rapporten har författats av Philip Blomqvist, Robin Eriksson och Lea Hultman (praktikant).

Syfte och metod

Syftet med den arkeologiska utredningen var att avgöra förekomsten av okända forn- och kulturlämningar med anledning av planerad exploatering inom området, där en tillfällig transportväg ska byggas.

Utredningen företogs genom fältinventering där lämningar synliga ovan mark skulle dokumenteras och potentiella lägen för förhistorisk aktivitet eller bosättningar skulle identifieras. Fältarbetet föregicks av en kart- och arkivstudie som gick igenom områdets historiska kartmaterial. Intressanta områden markerades ut för mer intensiv inventering.

Fältarbete genomfördes under två dagar. Hela området inventerades till fots. De redan utmärkta områdena från Kulturmiljöregistret samt de från kart- och arkivstudien undersöktes mer intensivt, liksom även moränhöjderna. Övriga områden undersöktes extensivt. Påträffade lämningar mättes in med GPS och dokumenterades med foto, beskrivning och mått i Esris programvara Field maps. Inmätningarna och dokumentationen har bearbetats i ArcGIS Pro.

Landskap och fornlämningar

Utredningsområdet ligger strax utanför centrala Trollhättan. Området i söder består av öppen åkermark samt ett koloniområde i sydväst. Resterande del av utredningsområdet består till största delen av en kraftledningsgata mellan två bostadsområden. Förutom de flacka partierna med lermarker utgörs terrängen av låga moränryggar och växtlighet. Jordarten för området varierar, men består till största del av moränklätt berg och glacial lera (Sveriges geologiska undersökning, jordarter 1:25 000–1:100 000). Vissa delar består av sandig morän eller kärrtorv.

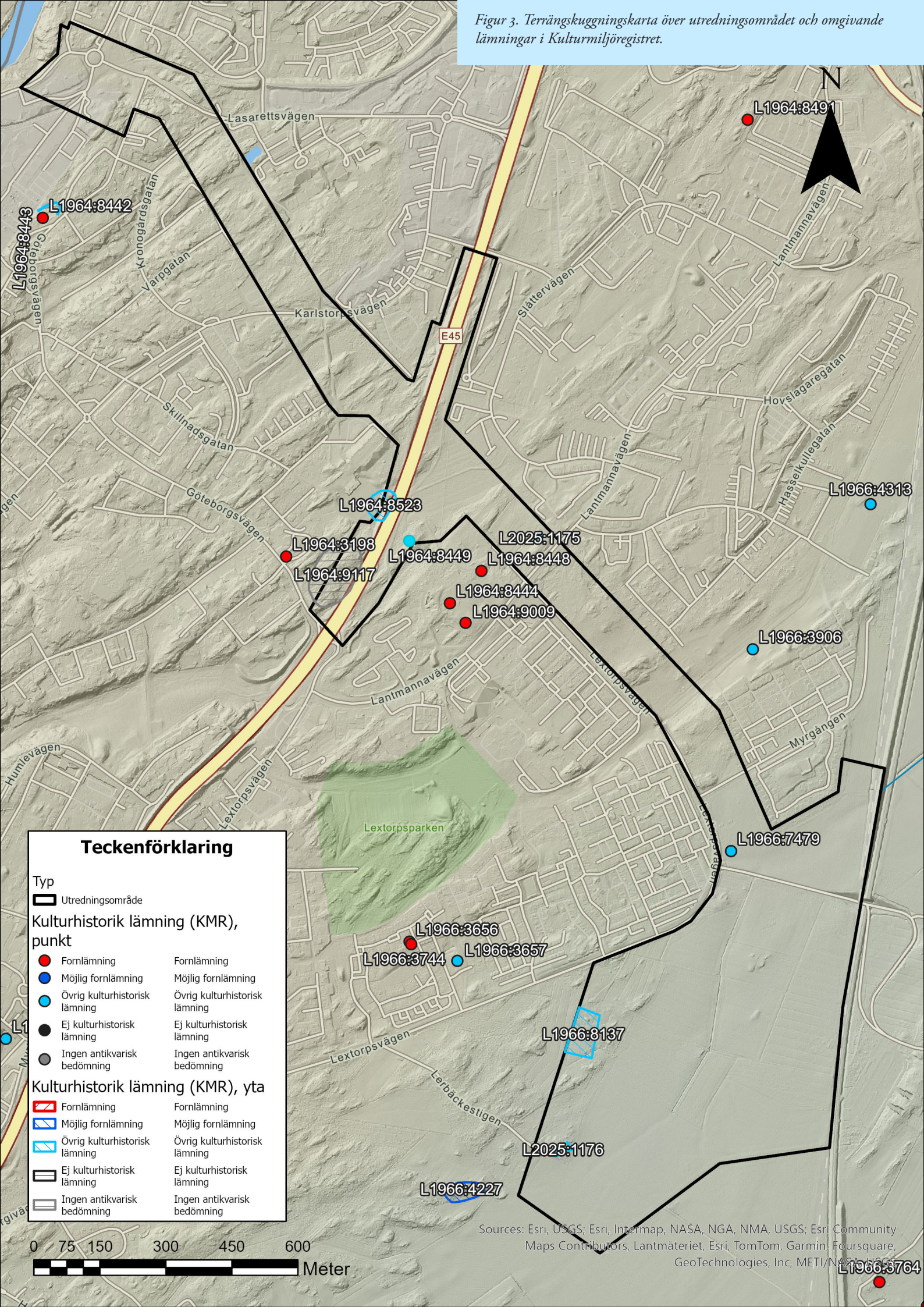
Inom utredningsområdet finns ett par fyndplatser registrerade. Fynden som påträffats är: en skafthålsyxa (L1966:7479), redskap av flinta (L1964:8523) och slagg (L1964:9117).

I utredningsområdets närområde finns ett antal fornlämningar registrerade. Ungefär 200 meter från områdets norra del finns en rest sten (L1964:8442), vilket beskrivs som en minnessten och har i folktradition förknippats med sägner och en sagogestalt. Intill den finns en vall (L1964:8443) av grus och sten.

Lextorps kyrka är belägen strax utanför utredningsområdet och i kyrkans närområde finns ett fåtal fornlämningar registrerade. De utgörs av två runda stensättningar (L1964:8448 (denna något osäker enligt inventeringsboken) och L1964:9009) samt en hållristningslokal (L1964:8444) med 20 skålgropar.

Ungefär 150 meter väst om utredningsområdet har en spjutspets i flinta påträffats (L1966:3906). Strax utanför utredningsområdets södra gräns finns en lägenhetsbebyggelse av typ torp registrerad (L1966:4227). Lämningen består av en husgrund, skorstensröse och källargrop.

Figur 3. Terrängskuggningskarta över utredningsområdet och omgivande lämningar i Kulturmiljöregistret.

Teckenförklaring

Typ

Utredningsområde

Kulturhistorik lämning (KMR), punkt

● Fornlämning	Fornlämning
● Möjlig fornlämning	Möjlig fornlämning
● Övrig kulturhistorisk lämning	Övrig kulturhistorisk lämning
● Ej kulturhistorisk lämning	Ej kulturhistorisk lämning
● Ingen antikvarisk bedömning	Ingen antikvarisk bedömning

Kulturhistorik lämning (KMR), yta

Fornlämning	Fornlämning
Möjlig fornlämning	Möjlig fornlämning
Övrig kulturhistorisk lämning	Övrig kulturhistorisk lämning
Ej kulturhistorisk lämning	Ej kulturhistorisk lämning
Ingen antikvarisk bedömning	Ingen antikvarisk bedömning

0 75 150 300 450 600
Meter

Sources: Esri, USGS; Esri, Intermap, NASA, NGA, NMA, USGS; Esri Community Maps Contributors, Lantmäteriet, Esri, TomTom, Garmin, Foursquare, GeoTechnologies, Inc, METI/NASA, USGS

Kart- och arkivstudie

Utredningsområdet går i en smal korridor längs en kraftledningsgata från Göta älv mot sydost och Tunhemsslätten där det breder ut sig söder om Lextorp. Vid halva sträckan grenar korridoren ut sig på båda sidor längs E45.

Tunhemsslätten har legat nedanför högsta kustlinjen och karaktäriseras av sedimentära ler- och sandjordar. I ytterkanterna finns små moränhöjder och Halle- och Hunnebergs rasbranter. Idag är det fullåkersbygd med få spår av äldre indelning i tegar. Området var en rik centralbygd under förhistorien och medeltiden.

Huvuddelen av utredningsområdet, där det breder ut sig i söder, har historiskt tillhört hemmanet Lextorp. Det finns med i skriftliga källor i Skara stifts kyrkliga jordebok från 1540 som en gård, senare tillkommer även en utjord. Förleden i namnet kommer från mansnamnet Lek. -torp betyder nybygge. Korridoren går sedan över byn Syltes inägor. Namnet finns belagt 1546 i tiondelängder och kan härledas till orden röra/smörja vilket eventuellt kan kopplas till byns lokalisering nära sumpig mark. Byn består av tre hemman. Skattegården $\frac{1}{4}$, Frälsegården $\frac{1}{4}$ och Kronogården $\frac{3}{8}$. Därefter passerar korridoren Syltes utmark på väg mot Göta älv där den avslutas på utkanterna av Olidans och Stora Håjums marker. Alla dessa hemman tillhörde Gärdhems socken fram till 1857–1860 då de blev del av Trollhättans socken och senare Trollhättans stad 1916. Lextorp hade en egen församling 1989–2022. Gärdhems socken har medeltida ursprung (1338) och första leden i namnet kommer från ordet inhägnad, -hem betyder boplatz/gård. Området har tillhört Väne härad.

Den tidigaste kartan över området är en geografisk karta över Älvsborgs län av Kettil Claeson Felterus från 1654 (O12). Kartan är småskalig och markerar Lextorp och Sylte med punkter på den trädfattiga slätten. I sydväst ligger den gemensamma utmarken Lindveden och vid Trollhättan finns runt 15 vattendrivna verksamheter. I sydost ligger hemmanet bol och Gärdhems kyrkby.

Det storskaliga kartmaterialet över utredningsområdet är inte fullgott. Över Sylte Krono- och Frälsehemman finns en avmätning från 1702 av Bo Kempensköld (O62-51:1), figur 4. Denna täcker endast in en liten del av utredningsområdet då resterande del av byn ligger i öster. Gårdstomten ligger precis utanför utredningsområdets korridor som går nordväst mot Göta älv. Runt tomten ligger kål- och humlegårdar och mot väster och norr går en stor fågata. Åkermarken är markerad med grått och är indelad i fyra gårdar. Nr 2 benämns som den gamla jorden och består av lermylla. 3 mager

med småsten i. 4 Nybrott som är svag havrejord, 5 är troligtvis samma som 4. Halva åkern trädas. Nr 6 är sumpig äng och 7 är mager vall och madäng med berg och impediment. 8 är en tarvlig kohage av ringa bete. Gränserna på utmarken i norr är oklara och därför inte med på kartan men den består av tarvligt mulbete av ljun, bärris och vall. Det finns ved och gårdsgårdsvirke till nödtröft. Kartan syftar till att visa uppdelningen i byn efter att $\frac{1}{4}$ kronohemman som ägs av kungliga rådets herr Clas Råland har avstått det till kronan. Därför ska det rannsakas och separeras från den andra delen, $\frac{1}{4}$ frälsehemmanet då de är i samma byalag. En liten del av utredningsområdet går in över två gårdsgårdar med beteshage, äng och lite åker.

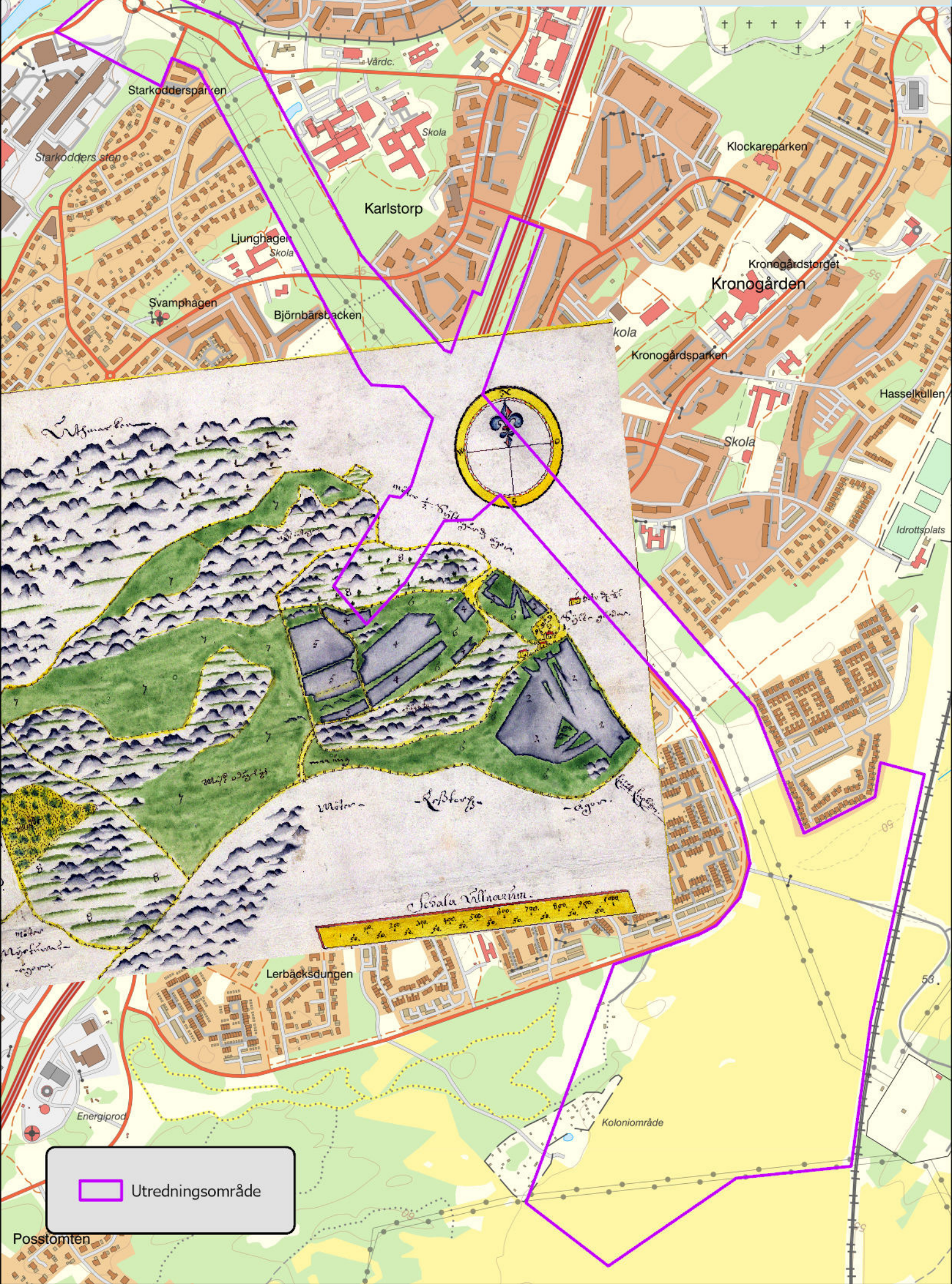
En vägdelningskarta över Västra Tunhems socken från 1760 (O208-1:1) visar att farvägen mellan Gärhems kyrka och Stubbered och slussen vid Åkerström på västra sidan Göta älv gick genom utredningsområdet mellan Lextorp och Bol.

1783 sker en kartering av utmarken Trollhättebergen då den delas upp mellan Stora och Lilla Håjum (O185-1:4). Endast en liten del täcks in av utredningsområdet som där består av mosse och Lilla sjön samt sämre bergaktig ljungtuvig mark. Området är en tvistepark mellan Sylte och Olidan i väster. Gränsmärkena beskrivs och från Stavstenen, nummer 6 går gränsen till nr 7 som ligger i korridoren: ”ett så kallat Warp af en hop sammankastade risqvistar som skall förwara minnet av någon olyckshändelse som sig här skolat tilldragits utmärkts med”. Akten nämner att Sylte är regementsväbelsboställe.

Storskifte sker på Nedergårdarna i Sylte 1803 (15-trs-3), figur 5, och marken delas då upp mellan A Andreas Larsson $\frac{1}{16}$, B Olof Gullersson $\frac{1}{8}$, C Olof Andersson $\frac{1}{8}$, D Anders Larsson $\frac{1}{16}$ och E änkan $\frac{1}{8}$. Det finns minst två torp på ägorna, 6 Gråbotorpet och 7 Bryggmanstorpet. Norrpilen är felriktad i kartan. Åkermarken har expanderat något västerut på den tidigare ängen. Utredningsområdet täcker återigen två gårdsgårdar, beteshage, äng och lite åker.

Nästa karta är över Syltes enskifte 1822 (O62-51:5) men återigen täcker den bara halva hemmanet. Akten beskriver skatten till $\frac{1}{4}$ frälse och $\frac{1}{4}$ kronoskatte. Den okarterade delen benämns Kronogården. Utredningsområdet korsas nu av en väg och innehåller mer åkermark, den tidigare betesmarken ritas som berg. Åkermarken har expanderat kraftigt västerut på den tidigare ängsmarkens bekostnad. Flera byggnader finns utritade i väster, troligtvis för obesuttna. Ett soldattorp finns väster om gårdstomten.

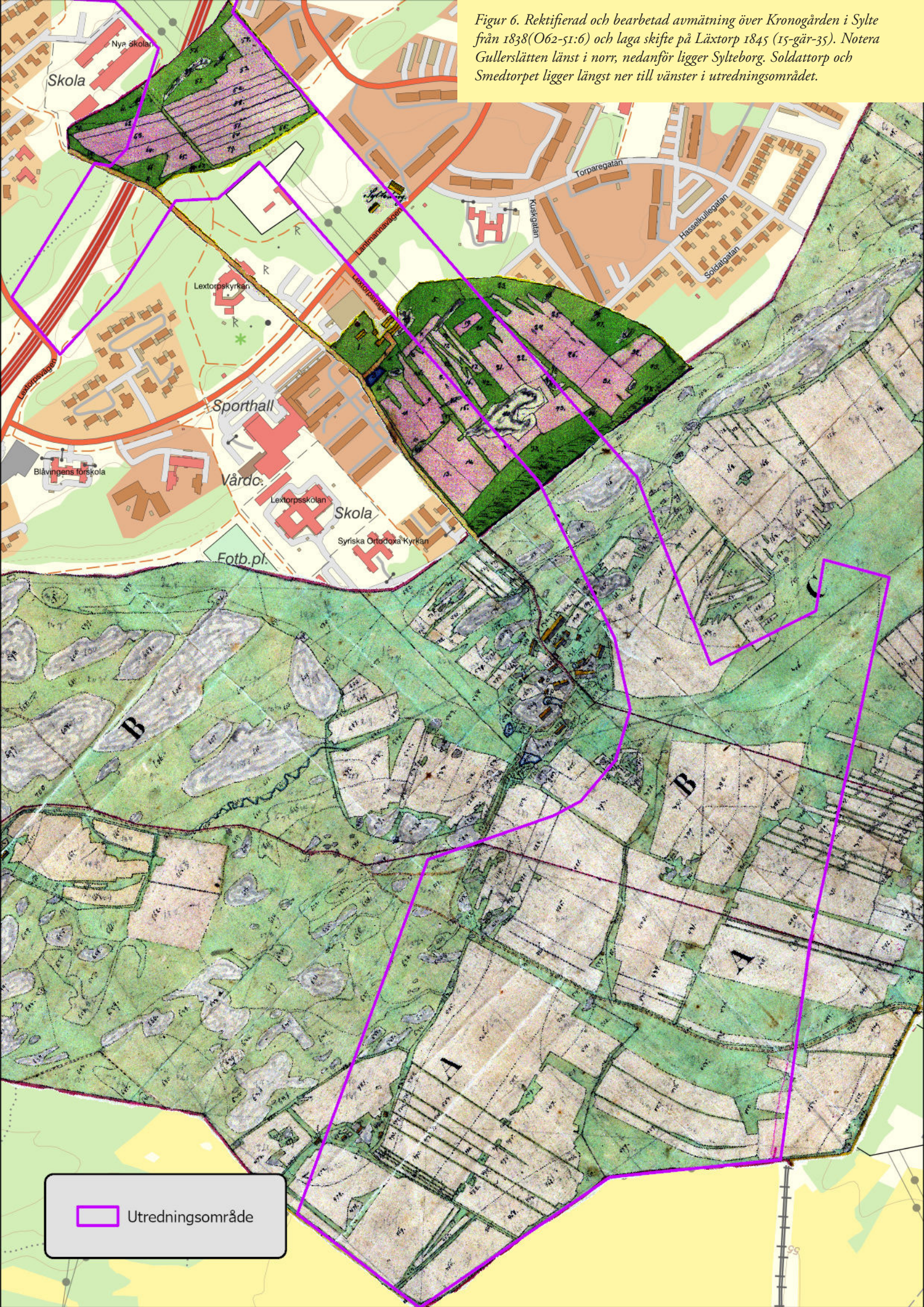
Figur 4. Bearbetad och rektifierad geometrisk avmätning över Sylte från 1702 O62-51:1.

Figur 5. Rektifierad och bearbetad karta över Trollhättebergen(Or85-1:4) och storskifteskarta över Sylte från 1803(15-trs-3). Notera råmärke nr 7 i norr, varpet.

Figur 6. Rektifierad och bearbetad avmätning över Kronogården i Sylte från 1838(O62-51:6) och laga skifte på Lästorp 1845 (15-gär-35). Notera Gullerslätten länt i norr, nedanför ligger Sylteborg, Soldattorp och Smedtorpet ligger längst ner till vänster i utredningsområdet.

En avmätning från 1838 är den enda storskaliga kartan över Kronogården (O62-51:6), figur 6. Kartan täcker inägomarken över Regementsväbelsbostället på 3/8 mantal och tillhörde Västgöta-Dals regemente. Regementsväbelsbostället hade som uppgift att vara åklagare på regementet och tillsåg att bestraffningarna verkställdes. Kartan visar två områden som är avritade, utanför dessa finns skogen i nordväst och ”nyodlingar” i nordost. Akten nämner även dessa på skogs- och betesmarken men de är inte utritade. Mellan områdena löper en väg i gränsen mot Frälsegården och där finns även torpet Sylteborg som ligger i utredningsområdet. Husen på gårdstomten ligger precis på gränsen till utredningsområdet i södra delen. Där finns även hårdvallsäng och åker av sandmylla. Norra delen benämns Store hage med åker av lera och svartmylla samt äng, vissa lättare andra med ljung. Åkern är indelad i smala tegar med diken. Nr 51–57 benämns Gullerslätten. Det finns även en del berg i båda områdena.

Kartmaterialet över Läxtorp är dåligt. Den tidigaste storskaliga kartan är från laga skifte 1845 (15-gär-35) då hemmanet delas upp i fyra delar. Tomten ligger i norra delen mot Sylte. En väg kommer från Sylte, passerar tomten och sen vidare söderut där den delar sig mot väster och hemmanet Myrtuvan och mot öster och hemmanet Bol. Åkermarken är spridd över större delen av inägan med lite mindre i väster. Tegarna är orienterade i nordväst-sydöstlig riktning och mellan finns ängsmark. Ett stråk med berg finns i väster och norr. På markerna finns även Björnstorpet i öster, Lerbäcken i väster och Smedtorpet och soldattorp i söder.

Protokollet ger en detaljerad bild av byggnaderna och trädgården på gårdstomten. Lars Larsson, littera A har ett timrat och brädfodrad manhusbyggnad, ladugård av resvirke täckt med halm och delvis brädfodrad, en mindre ladugård av skiftesverk, en källare och en trädgård av 12 buskar, en syrenhäck, 6 plommonträd. Soldattorpet har manhusbyggnad i någorlunda gott skick på 13/ 1/2 x 8 1/2 alnar stort indelat i stuga och förstuga med kök. Inredningen är tak och golv av brädor och rappning i stugan. Har tre fönster och dörrar. Murstenen är byggd av gråsten och tegel och innehåller spis, ugn och fyr. Ladugården är i fallfärdigt skick 19 3/4 x 7 3/4 alnar stor och indelad i fåhus, loge och två lador.

Själva utredningsområdet är lokaliserat öster och söder om gårdstomten och består av åker och äng. En lite byggnad finns i korridoren mot norr på berget 125. Runt om denna finns Gamla potaterhagen. Mindre byggnader finns även i brytpunkten mellan den kuperade marken och slätten i söder. En på ytan 475 till

Soldattorpet och tre på ytan 482 till Smedtorpet. Genom området går vägen mot Bol. Soldattorpet tar över Björnstorpets marker i öster efter skiftet.

1857 sker en klyvning På Läxtorp (15-gär-48) som inte skiljer sig nämnvärt mot föregående karta. 1867 sker laga skifte på Stora och Lilla Håjum (5-trs-30), utredningsområdet närmast Göta älv består av backar, mosse och Klysjön.

Den häradsekonomiska kartan från slutet av 1800-talet, figur 7, ger en överskådlig bild av landskapet efter skiften och den agrara revolutionen. Flikigheten i det äldre landskapet är nu till stor del borta på slätten vid Läxtorp då åkermarken brett ut sig på ängens bekostnad. Två gårdar har flyttat ut efter skiftet och ligger på marken för det gamla soldattorpet och Smedtorpet i sydväst. Två vägar går härifrån åt öster mot Bol. Längs östra kanten av utredningsområdet går järnvägen mellan Göteborg och Trollhättan som blev klar 1877. Vid Sylte ligger gårdstomten precis utanför utredningsområdet, torpet Sylteborg är utmärkt på föregående plats men inte beskrivet med text. Vidare åt nordväst kommer lite åkermark som tillhör obesutten bebyggelse blandat med betesmark och barrskog, en väg övergår i en stig och löper i korridoren. Utredningsområdet avslutas på Olidans och Stora Håjums mark vid Klypsjön och järnvägen till slussarna. Ett torp i närheten heter Värpet.

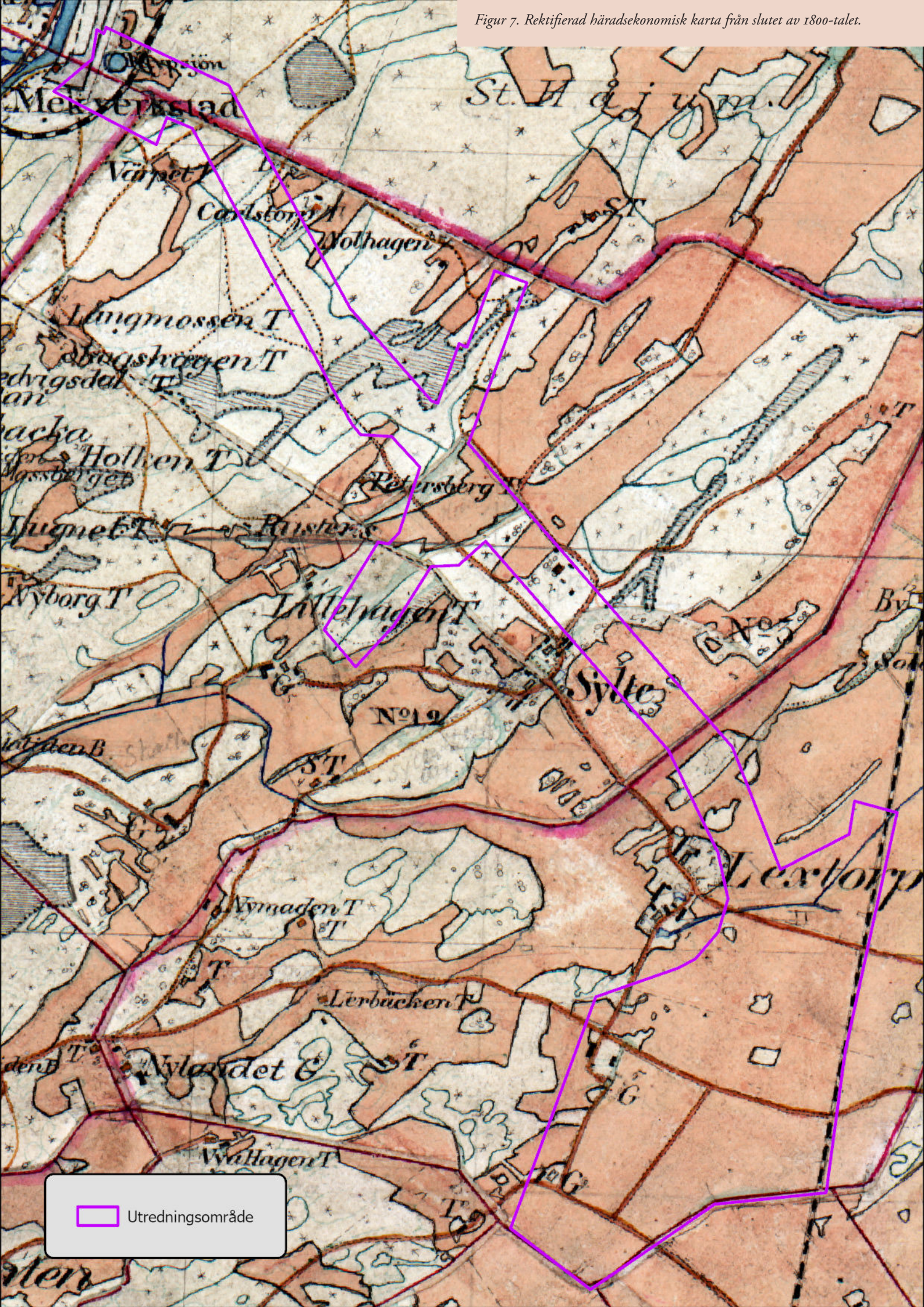
Under 1900-talet bebyggs den före detta utmarken nära kanalen på nordvästra delen av Syltes mark med arbetarbostäder i kvarter. I korridoren dras en högsplänningsledning. Odlingarna och bebyggelsen vid Sylteborg finns kvar. Järnvägen rätas ut. Läxtorp-gårdarna i västra delen i utredningsområdet finns kvar. Kronogården i Sylte köptes av Trollhättans kommun på 1960-talet och brändes ner på 1970-talet.

Slutsats

En jämförelse mellan det historiska kartmaterialet och terrängskuggningskartan visar att det finns strukturer kvar av åkerbruket i form av välvda parceller eller diken på Läxtorps marker samt nordväst om Sylteborg på Kronogårdens marker. Läxtorp brukas fortfarande men vid Sylteborg söder om E45 är det troligt att lämningar finns kvar som fossil åker. I kartmaterialet från 1838 kallas området Gullerslätten vilket för tankarna till att det hittats någon form av ädelmetall här.

Lämningar efter Sylteborgs bebyggelse är även troligt att hitta. Tomten till Sylte Kronogården har legat på gränsen till utredningsområdet och lämningar kan finnas där. Lämningar efter de gårdar som flyttade väs-

Figur 7. Rektifierad häradssekonomisk karta från slutet av 1800-talet.

Utredningsområde

terut efter laga skifte på Läxtorp kan finnas i utkanten av dagens koloniområde vid L1966:8137 Bytomt/gårdstomt. Bebyggelsen tillkom efter skiftet 1845.

Spår efter gärdesgårdar är inte troligt att hitta då området har förändrats mycket med E45:ans dragning. Vägarna i korridoren var små och spår av dessa kan vara svåra att hitta. De större vägarna på Läxtorps marker syns på terrängskuggningskartan men kan vara förstörda på grund av sentida jordbruk. Längs östra gränsen finns det rester av tidigare dragningar av järnvägen.

Jordnaturen för hemmanen i Sylte är oklar. Jordböcker och det historiska kartmaterialet stämmer inte alltid överens. Kartmaterialet över Kronogården är troligtvis dåligt då det tillhört kronan och Västgöta-Dals regemente och därför inte haft behov av skifte på samma sätt som andra hemman. I materialet finns även intressanta uppgifter om potatisodling vilket är ovanligt att hitta. Den mest intressant platsen borde ändå vara den rishög eller varp som använts som råmärke 1783. Namnet på torpet Värpet vittnar om platsen på slutet av 1800-talet. Det är inte hög sannolikhet att hitta lämningar efter råmärket men i så fall är det ett offerkast.

Resultat

Fältinventeringen fann fysiska lämningar efter 4 husgrunder, 1 stenbro, 1 dike, 1 terrassering och 1 grindsten som alla dokumenterades och gavs korrekt antikvarisk status. En av husgrunderna tillsammans med grindstenen och stenbron var del av en kvalitetshöjande insats av lämningarnas innehåll i Kulturmiljöregistret. Resterande lämningar registrerades. Inventeringen kunde även avfärda en lämning som benämneds som osäker i inventeringsboken.

Fältinventeringen resulterade i att en tidigare registrerad bytomt/gårdstomt (L1966:8137) sydväst inom utredningsområdet kunde revideras med ny beskrivning. En av husgrunderna tillsammans med stenbron och grindstenen var en del av en kvalitetshöjande insats av lämningen L1966:8137 innehåll i Kulturmiljöregistret, från *Bytomt/gårdstomt* till *Gårdstomt*. Lämningen erhåller antikvarisk status Övrig kulturhistorisk lämning.

Samtidigt nyregistrerades 3 husgrunder, 1 dränering och 1 terrassering. Samtliga lämningar erhåller antikvarisk status Övrig kulturhistorisk lämning. En del av undersökningsområdet bestod av flack lermark (tidigare odlingsmark). En sotfläck gick att utskilja i den uppodlade marken, i södra delen av undersökningsområdet. Inga andra synliga lämningar präglade det flacka landskapet, men det går inte att bortse från att

lämningar finns i de södra delarna av undersökningsområdet, framför allt på grund av den tidigare fyndplatsen av en skafthålsyxa (L1966:7479) i delområdet. Även ett möjligt boplatssläge mättes in direkt väster om E45 i undersökningsområdets mitt.

Kvalitetshöjande insats

L1966:8137 Gårdstomt

Bebyggelselämningen består av en husgrund (8,5×7,6 meter nordnordost–sydsydost) med osäker form, närmast kvadratisk. Grunden är kallmurad och övertorvad. Strax söder om husgrunden finns en grindsten (1,3×0,7 meter nordnordost–nordsydväst). Stenbron som mäter 4,2×2,8 meter (nordnordväst–sydsydväst) är belägen ungefär 50 meter söder om grindstenen. Bron är kallmurad och täckt av grön moss och löv, och är delvis nedrasad i väster. Bebyggelsen är markerad med "G." i häradsekonomiska kartan från 1890-talet (1890–97, Trollhättan, 42–12). Tegel påträffades i och omkring husgrunden.

- Antikvarisk status: Övrig kulturhistorisk lämning.

Figur 8. Övertorvad husgrund, troligtvis med en synlig ingång tillhörande L1966:8137. Foto: Lea Hultman.

Figur 9. En sten från en tidigare grind, som ingår i L1966:8137. Foto: Astrid Lennblad.

Figur 10 och 11. Stenbrons östra respektive västra sida som ingår i L1966:8137. Foto: Astrid Lennblad.

Nyregistrerade lämningar

L2025:1176 Gårdstomt

Bebyggelsen består av en husgrund (8,7–7,2 meter, nord-nordväst–sydsydost) som är kallmurad i 3 lager. Grunden är kraftigt övertorvad och endast blottlagd i västra hörnet. Nordväst om torpet finns en kraftigt övertorvad terrassering som mäter 4,7x2 meter (sydsydost–nordnordväst), kallmurad i 2 lager. Tegel påträffades i ytan. Bebyggelsen förekommer på den häradssekonomiska kartan från 1890-talet och är markerad med "G." (1890–97, Trollhättan, 42–12).

- Antikvarisk status: Övrig kulturhistorisk lämning

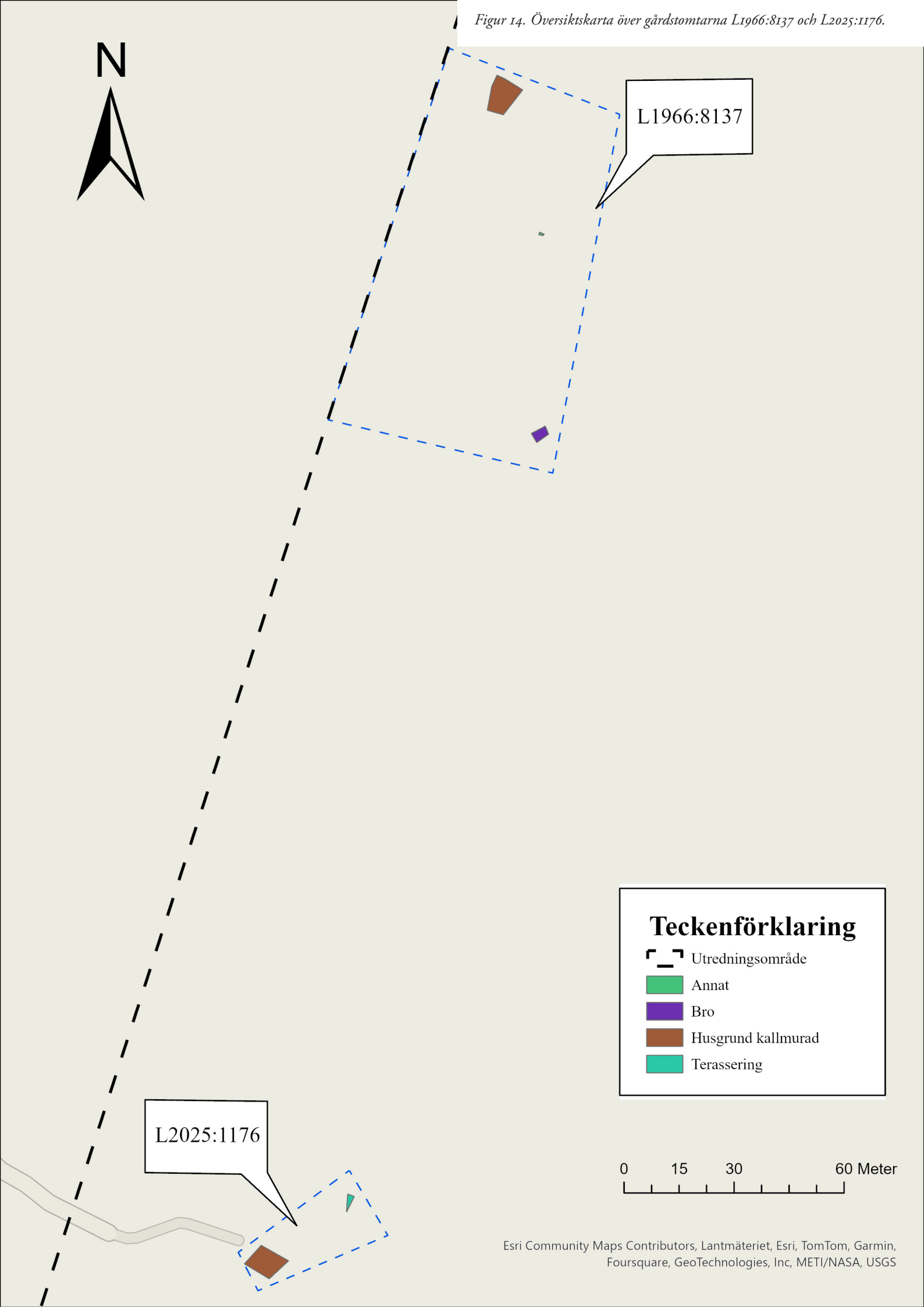

Figur 12. Del av övertorvad husgrund tillhörande L2025:1176. Foto: Astrid Lennblad.

Figur 13. En terrassering belägen inom området för L2025:1176. Foto: Astrid Lennblad.

Figur 14. Översiktskarta över gårdstomtarna L1966:8137 och L2025:1176.

L2025:1175 Lägenhetsbebyggelse

Bebyggelselämningar efter torpet Sylteberg, bestående av en kallmurad husgrund (5,8×4,7 meter nordnordväst-sydsydost) i 1–2 lager. I söder är syllstensraden anlagd direkt mot berget. Norr om husgrunden påträffades ett dike som mäter totalt 17,5 meter. Bebyggelsen förekommer på den häradsekonomiska kartan från 1890-talet (1890–97, Trollhättan, 42–12).

- Antikvarisk status: Övrig kulturhistorisk lämning.

Figur 15. Ena kanten av husgrunden från torpet Sylteberg, som är belägen på berget. Foto: Lea Hultman.

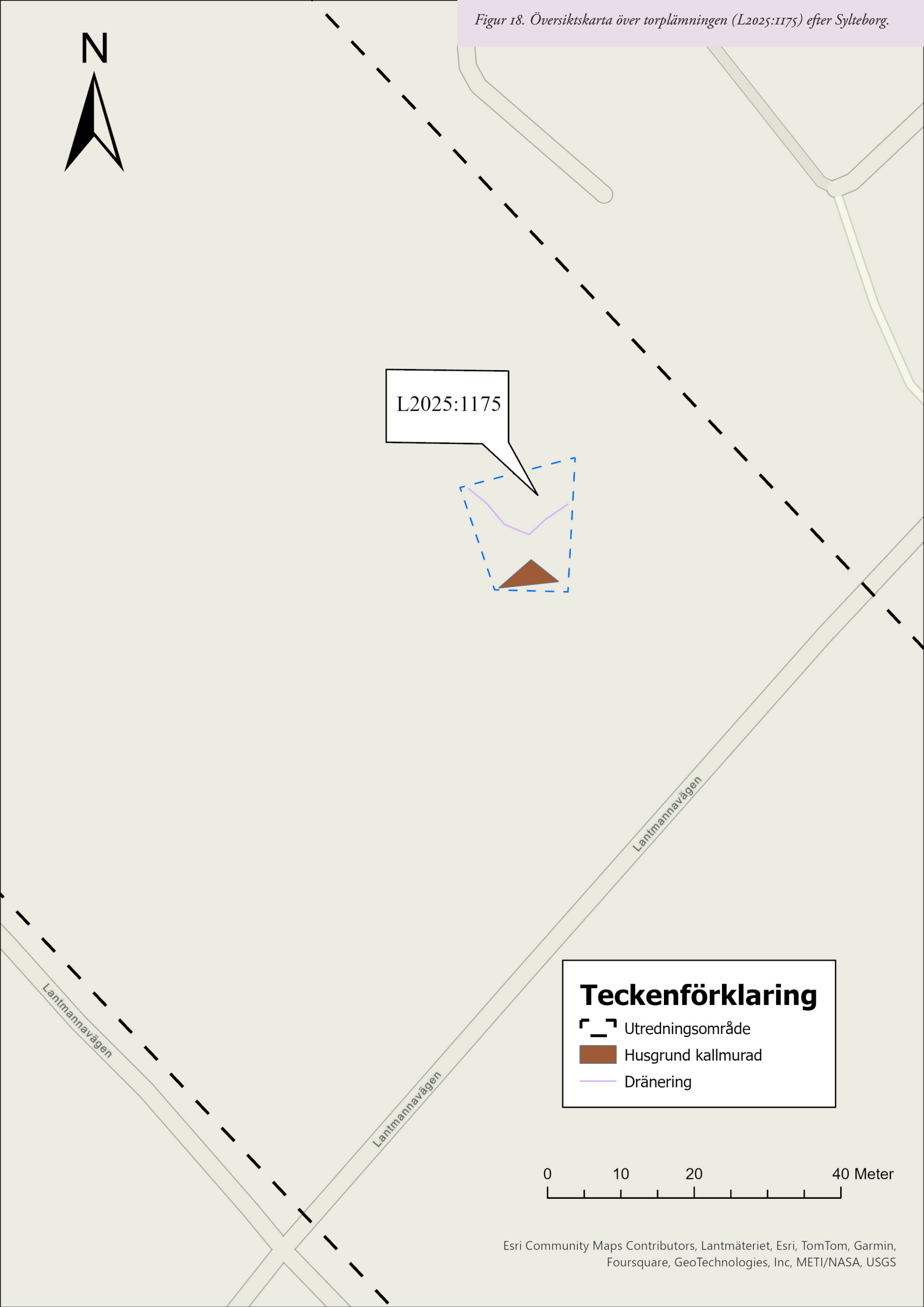

Figur 16. Del av husgrunden som följer bergssluttningen. Foto: Lea Hultman.

Figur 17. Dike belägen norr husgrunden från torpet Sylteberg och nedanför bergssluttningen. Foto: Lea Hultman.

Figur 18. Översiktskarta över torplämningen (L2025:1175) efter Sylteborg.

Avregistrerad lämning

L1964:8448 - Stensättning

Lämningen L1964:8448 skall enligt inventeringsboken bestå av 1 rund stensättning men det står även att den är något osäker. Vid utredningen söktes området av för att om möjligt påträffa stensättningen. Området består av mycket stenig mark men någon tydlig stensättning kunde inte påträffas. Lämningen avfärdas således och kommer avregistreras i fornreg.

Genomförande

Fältarbetet föregicks av en kart- och arkivstudie som gick igenom områdets historiska kartor, rektifierade områden med åkermark, bebyggelse, hägnader och vägar till projektion sweref 99TM. Intressanta områden markerades ut. Fältarbetet genomfördes under två dagar till fots. De redan utmärkta områdena undersöktes mer intensivt, likaså moränhöjderna. De lågt liggande områdena undersöktes extensivt.

Slutsats samt åtgärdsförslag

Områdena söder och öster om Lextorp, längst söderut inom utredningsområdet, utgörs idag av ett öppet jordbrukslandskap. En fyndplats (L1966:7479) som utgörs av en skafthålsyxa finns registrerad längst norrut inom detta område. Inom detta område påträffades även en sotfläck vid utredningen. Boplatslämningar går inte att utesluta någonstans inom detta delområde, bilaga 1. Lödöse museum anser därför att detta område, eller de delar som kommer att bli aktuella för exploatering, bör vara föremål för en arkeologisk utredning medelst sökschaktning.

Referenser

Litteratur

Ortnamnen i Älvsborgs län D. 12 Väne härad. (1906). Stockholm: Norstedt

Otryckta källor

Fornreg, Riksantikvarieämbetets digitala fornminnesinformationssystem [2025-02-14]

Sveriges geologiska undersökning, jordarter 1:25 000–1:100 000 [2025-02-14]

Kartor från Lantmäteriets Historiska kartor

O12 länskarta	1654	Älvsborgs län	Geografisk
O62-51:1 avmätning	1702	Sylte nr 1-3	Geometrisk
O185-1:4	1783	Delning av utmark och utägor	
O208-1:1 Delning av väg	1760	Västra tunhems sn	
15-trs-3	1803	Storskifte	
O62-51:5 inägor	1822	Sylte nr 1-3	Enskifte på
O62-51:6	1838	Sylte nr 1-3	Mätning
15-gär-35	1845	Lextorp	Laga skifte
15-gär-48 klyvning	1857	Lextorp	Hemmans-
15-trs-27	1862	Laga skifte	
5-trs-30	1867		Laga skifte

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsen dnr: 43I-47388-2024
Uppdragsnummer, fornreg: 202401760
Kulturförvaltningen dnr: KU 2024-01086
Kulturförvaltningen projektnr: 16157

Län: Västra Götalands län
Kommun: Trollhättan
Socken: Trollhättan
Fastighet: Lextorp 1:211
Koordinatsystem: SWEREF 99TM

Uppdragsgivare: Trafikverket Vo Stora projekt syd/väst
Ansvarig institution: Lödöse museum/Kulturförvaltningen (VGR)
Projektledare: Philip Blomqvist
Fältpersonal: Philip Blomqvist, Lea Hultman (praktikant) och Astrid Lennblad
Fältarbetstid: 16
Fältdagar: 2025-02-04 och 2025-02-12
Fälttimmar: 16, fördelat på 2 arkeologer

Arkiv: Regionarkivet, Vänersborg.
Fynd: Inga fynd omhändertogs

Bilagor

Bilaga 1. *Boplatsläge och område för fortsatt utredning*

